

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXI Wydział Pracy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Kochan (spr.)
Sędziowie:	SO Bożena Rzewuska SO Dorota Czyżewska
Protokolant:	Monika Sarzyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 listopada 2017 r. w Warszawie

sprawy z powództwa A. N.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 kwietnia 2017 r. sygn. akt VII P 133/14

1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. N. następujące kwoty:

a) 1090,80 (tysiąc dziewięćdziesiąt, 80/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 września 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za sierpień 2011 roku,

b) 2863,35 (dwa tysiące osiemset sześćdziesiąt trzy, 35/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 października 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za wrzesień 2011 roku,

c) 3000,06 (trzy tysiąc, 6/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 listopada 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za październik 2011 roku,

d) 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 grudnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za listopad 2011 roku,

e) 2808,30 (dwa tysiące osiemset osiem, 30/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za grudzień 2011 roku,

f) 1062,60 (tysiąc sześćdziesiąt dwa, 60/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 lutego 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za styczeń 2012 roku,

g) 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 marca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za luty 2012 roku,

h) 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 kwietnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za marzec 2012 roku,

i) 759,00 (siedemset pięćdziesiąt dziewięć) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 maja 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za kwiecień 2012 roku,

j) 3036,00 (trzy tysiące trzydzieści sześć) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 czerwca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za maj 2012 roku,

k) 2753,10 (dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt trzy, 10/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za lipiec 2012 roku,

l) 2368,87 (dwa tysiące trzysta sześćdziesiąt osiem, 87/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 11 września 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za sierpień 2012 roku;

2) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że odsetki ustawowe od zasądzonej od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. N. kwoty 30.000,00 (trzydzieści tysięcy) złotych tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych zasądza w następujący sposób:

a) od kwoty 94,43 (dziewięćdziesiąt cztery, 43/100) złotych odsetki ustawowe od 11 września 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

b) od kwoty 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych odsetki ustawowe od 11 października 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

c) od kwoty 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych odsetki ustawowe od 11 listopada 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

d) od kwoty 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych odsetki ustawowe od 11 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

- e) od kwoty 2851,92 (dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt jeden, 92/100) złotych odsetki ustawowe od 11 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- f) od kwoty 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych odsetki ustawowe od 11 lutego 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- g) od kwoty 2709,63 (dwa tysiące siedemset dziewięć, 63/100) złotych odsetki ustawowe od 11 marca 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- h) od kwoty 3187,80 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt siedem, 80/100) złotych odsetki ustawowe od 11 kwietnia 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- i) od kwoty 10.014,11 (dziesięć tysięcy czternaście, 11/100) złotych odsetki ustawowe od 11 maja 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
- 3) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 5 w ten sposób, że zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. N. kwotę 1998,00 (tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
- 4) oddala apelację w pozostałym zakresie;
- 5) zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. N. kwotę 558,00 (pięćset pięćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Bożena Rzewuska Grzegorz Kochan Dorota Czyżewska

Sygn. akt XXI Pa 483/17

UZASADNIENIE

1. *stanowiska stron*

A. N. wystąpił z pozwem przeciwko (...) S.A. w W. o zasądzenie łącznie kwoty 50.000,00 zł tytułem pracy w godzinach nadliczbowych w okresie od 1 sierpnia 2011 r. do 30 kwietnia 2013 r., z rozbiem tej kwoty na odpowiednie kwoty za każdy miesiąc tego okresu i o zasądzenie odsetek ustawowych od poszczególnych kwot składowych, od jedenastego dnia następnego dnia miesiąca po którego miesiącu dotyczy dana kwota do dnia zapłaty tych kwot.

(...) S.A. w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w wysokości też 6-krotności stawki minimalnej.

2. *wyrok Sądu I instancji*

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 28 kwietnia 2017 r. zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz A. N. kwotę 30.000,00 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych z odsetkami ustawowymi biegnącymi od 11 maja 2013 r. do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałej części; wyrokowi nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 8.500,00 zł; wydatki w sprawie określił na kwotę 1.572,92 zł i obciążył się nimi (...) S.A. w W.; zniósł między stronami koszty procesu; nakazał ściągnąć od (...) S.A. w W. na rachunek Skarbu Państwa – Kasa Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie kwotę 1.572,92 zł tytułem nieuiszczonych wydatków w sprawie oraz kwotę 1.500,00 zł tytułem nieuiszczonej opłaty stosunkowej od zasądzonej kwoty głównej roszczenia.

3. *ustalenia stanu faktycznego Sądu Rejonowego*

A. N. w spornym okresie był zatrudniony przez spółkę na podstawie umowy o pracę, na stanowisku kierownika robót przy budowie osiedla (...), którego spółka była głównym wykonawcą. Pracownik wykonywał obowiązki kierownika obiektu budynek C i podlegał kierownikowi budowy, a ten podlegał dyrektorowi kontraktu. Pracownikowi podlegali zaś trzej inżynierowie budowy, kierownik robót i majster budowy. Pracownik pracując na cały etat zarabiał ostatnio miesięcznie 8.500,00 zł.

W związku z terminami realizacji budowy oraz napiętym grafikiem robót, pracownik był zmuszony do wykonywania swoich obowiązków w godzinach nadliczbowych, w ramach tych godzin, pracownik pełnił dyżury podczas których nadzorował i kierował poszczególnymi etapami prac budowlanych, uczestniczył w naradach i komisjach inwentaryzacyjnych. Wykonywał też polecenia przełożonych odnośnie do pracy w godzinach nadliczbowych. Sytuacja taka trwała w całym spornym okresie.

Zakres zadań i obowiązków przydzielonych pracownikowi był zbyt szeroki i wymusił na pracowniku pracę w godzinach nadliczbowych i też w dni wolne od pracy.

Pracownik pracował w spółce do 31 maja 2013 r.

Pracownik za pracę w godzinach nadliczbowych, w całym spornym okresie, nie otrzymał łącznie wynagrodzenia w kwocie 30.000,00 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie: załączników do pozwu, załączników do odpowiedzi na pozew, załączników do pisma procesowego strony pozwanej z 2 listopada 2015 r., zeznań świadków: M. J., S. D. (1), R. N., J. P., M. K. (1), M. M., M. K. (2), R. N., K. K., opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości i przesłuchania powoda jako oraz na podstawie dołączonego dziennika budowy.

4. ocena prawna Sądu I instancji

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest uzasadnione.

Zdaniem Sądu Rejonowego strona pozwana nie wykazała, że wobec powoda należy stosować art. 151⁴ k.p., bo nie przekonała Sądu Rejonowego, aby powód był kierownikiem wyodrębnionej komórki organizacyjnej. Przeczą temu zeznania świadka S. D. (1) – dyrektora kontraktu który zeznał, że budynku C nie nazwałby komórką organizacyjną tylko odcinkiem pracy. Podobne zeznania złożył R. – kierownik kontraktu.

Sąd Rejonowy nie dał też wiary stronie pozwanej odnośnie do tego, że powód nie pracował w godzinach nadliczbowych i nie dał wiary zaprezentowanej przez stronę pozwaną ewidencji czasu pracy powoda. Co prawda na korzyść strony pozwanej przemawiają zeznania świadków: S. D. (1) i R. N., ale korzystne dla powoda zeznania złożyli: M. J., J. P., M. K. (1), M. M., M. K. (2), a zwłaszcza K. K. - przełożony powoda, który też poświadczył pisemnie, że powód, choćby od 2 stycznia 2013 r. do 4 lutego 2013 r., z powodu napiętego grafiku realizacji budowy „(...)” w W., przepracował 146,5 godziny ponad normowany czas pracy.

Załączniki do pozwu też potwierdzają rację powoda, w tym wykaz nadgodzin. Cały ten korzystny dla powoda materiał dowodowy jest spójny, logiczny i konsekwentny i wraz z przesłuchaniem powoda pozwala uznać go za co do zasady za wiarygodny i zdecydowanie przeważający nad materiałem dowodowym korzystnym dla strony pozwanej.

Sąd Rejonowy wskazał, że nawet gdyby przyjąć, że istnieją przesłanki do zastosowania wobec powoda art. 151⁴ k.p., to Sąd uznał, że racja nadal jest po stronie powoda, gdyż nawet będąc kierownikiem wyodrębnionej komórki organizacyjnej, nie można być zmuszonym do permanentnej pracy w godzinach nadliczbowych bez dodatkowego wynagrodzenia.

Natomiast, mimo opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości, to Sąd Rejonowy nie został w pełni przekonany, w świetle całego materiału dowodowego, do takiej ilości godzin nadliczbowych jaką zaprezentowała strona powodowa,

bo nie ma innego materiału dowodowego, który mógłby potwierdzić w pełni taką liczbę godzin nadliczbowych powoda. Nadto z zeznań świadków: J. P., M. J., M. K. (1) może wynikać, że powód odbierał, w ramach czasu wolnego, część wypracowanych godzin nadliczbowych.

Dlatego Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda dochodzone roszczenie na podstawie art. 151 k.p., art. 151¹ k.p. stosując art. 322 k.p.c, gdyż ściśle udowodnienie wysokości żądania jest nader utrudnione, a zdaniem Sądu Rejonowego zasądzona kwota jest odpowiednią w tych okolicznościach. Sąd Rejonowy oddalił więc powództwo o wyższe wynagrodzenie.

Na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Sąd Rejonowy zasądził odsetki ustawowe od całej kwoty, od daty wymagalności ostatniej dochodzonej kwoty, oddalając powództwo o odsetki w pozostałej części.

Na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd orzekł jak w pkt 5 wyroku.

Na podstawie art. 2, art. 13 ust. 1, art. 35 ust. 1, art. 83, art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd orzekł jak w pkt. 4 i 6 wyroku.

5. apelacja powoda

Powód zaskarżył powyższy wyrok w części, tj. w zakresie oddalającym powództwo w kwocie 36.334,18 zł oraz odsetek ustawowych za czas opóźnienia w zapłacie kwoty 36.334,18 zł, na którą złożyły się następujące należności: 1.704,38 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 września 2011 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, 4.295,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 października 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, 4.571,52 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 listopada 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 4.978,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 grudnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, 2.808,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 1.062,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 lutego 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.795,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 marca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.767,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 kwietnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 759,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 maja 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.036,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 czerwca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.187,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 2.368,87 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 września 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Powód zaskarżył także oddalenie powództwa w zakresie odsetek ustawowych od poszczególnych należności składających się na zasądzoną kwotę 30.000,00 zł. za następujące okresy: od kwoty 94,43 zł za okres od 11 września 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 4702,01 zł za okres od 11 października 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 3.187,80 zł za okres od 11 listopada 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 6.973,31 zł za okres od 11 grudnia 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 4.697,28 zł za okres od 11 stycznia 2013 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 3.984,75 zł za okres od 11 lutego 2013 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 4.781,70 zł za okres od 11 marca 2013 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 1.578,72 zł za okres od 11 kwietnia 2013 r. do 10 maja 2013 r.; określającej rodzaj odsetek od zasądzonej kwoty 30.000,00 zł za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; orzekającej o kosztach procesu w zakresie rozstrzygnięcia w pkt 5. Wyroku.

Apelujący zarzucił zaskarżonej części wyroku:

I. naruszenie następujących przepisów postępowania:

1) art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dokonaniu błędnej oceny dowodu z następujących dokumentów: zestawienia nadgodzin przepracowanych przez kierowników robót i inżynierów na budowie „(...)” (k. 18-25); zestawienia nadgodzin przepracowanych przez powoda na budowie „(...)” w formie arkusza kalkulacyjnego; opinii biegłego z zakresu rachunkowości wraz z dwiema opiniami uzupełniającymi (k. 403-414, 450-457, 478-484) i uznanie tych dowodów za niewiarygodne w zakresie liczby godzin przepracowanych przez powoda na budowie „(...)”, podczas gdy okoliczności takie jak: (i) jawność zestawienia nadgodzin przepracowanych przez kierowników robót i inżynierów wobec innych pracowników i przełożonych powoda, (ii) fakt regularnego uzupełniania ewidencji przez powoda oraz innych pracowników, (iii) możliwość bieżącej weryfikacji rzetelności i wzajemnej kontroli wpisów przez pracowników, (iv) specyfika pracy na budowie w zestawieniu z pozostałymi dowodami, wskazującymi na opóźnienia w pracach oraz (v) „prywatny” charakter obydwu zestawień, tj. brak wpływu zapisów ewidencji na wypłacanie przez pozwanego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, prowadzą do wniosku, iż przedmiotowe ewidencje nadgodzin obrazowały rzeczywisty czas pracy powoda;

2) art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dokonaniu błędnej oceny dowodu z zeznań świadków J. P., M. J. i M. K. (1), odnośnie do fragmentu, w którym świadkowie ci wskazywali, że powód częściowo odbierał nadgodziny i uznanie na tej podstawie, iż nie jest możliwe przyjęcie liczby nadgodzin wskazanej w ewidencji powoda, podczas gdy zestawienie nadgodzin powoda wyraźnie uwzględnia godziny odebrane w ramach czasu wolnego, posługując się w tym celu specjalną rubryką, do której wpisywana była osoba odbierająca godziny oraz liczba odebranych godzin;

3) art. 231 k.p.c. polegające na błędnym uznaniu, iż, sporządzane na bieżąco i podpisywane przez kierowników robót oraz inżynierów budowy, zestawienia nadgodzin na budowie „(...)” (k. 18-25) — których prawdziwość została poparta zeznaniami świadków: J. P., M. K. (1) i M. M. oraz zeznaniami powoda - nie przedstawiają faktycznej ilości godzin nadliczbowych wypracowanych przez powoda, podczas gdy sam fakt uzupełniania przedmiotowego zestawienia „w czasie rzeczywistym” i wywieszenia go w miejscu ogólnie dostępnym dla pracowników i przełożonych, skutkuje przyjęciem domniemania faktycznego zgodności z prawdą i rzetelności takiego dokumentu, przy czym konsekwencją naruszeń wskazanych w pkt 1) - 3) powyżej było dokonanie przez Sąd I instancji błędnego ustalenia faktycznego, jakoby powód nie przepracował bez rekompensaty godzin nadliczbowych, wynikających z przedłożonych zestawień nadgodzin na budowie „(...)”;

4) art. 232 zd. pierwsze k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p. polegające na błędnym uznaniu, iż powód nie zdołał udowodnić zaprezentowanej przez siebie ilości godzin nadliczbowych, podczas gdy — z jednej strony naruszenie obowiązku prowadzenia rzetelnej ewidencji czasu pracy przez pozwanego, a z drugiej strony przedłożenie potwierdzonych przez innych pracowników zestawień czasu pracy w godzinach nadliczbowych - powoduje zmianę rozkładu ciężaru dowodu w ten sposób, iż to na pozwanym, spoczywał ciężar udowodnienia, że powód rzeczywiście nie pracował w spornym czasie;

5) art. 322 k.p.c. polegające na błędnym uznaniu, iż ściśle udowodnienie wysokości żądania jest nader utrudnione, co uzasadniałoby zastosowanie tego przepisu, podczas gdy na podstawie dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie, a w szczególności zestawień nadgodzin na budowie, zeznań świadków: M. J., J. P., M. K. (1), M. M., M. K. (2) i K. K., zeznań powoda oraz opinii biegłego, możliwe jest precyzyjne odtworzenie czasu pracy powoda w spornym okresie;

jednakże na wypadek, gdyby Sąd II instancji nie podzielił powyższego zarzutu, wskazuję na:

6) naruszenie art. 322 k.p.c. poprzez uznanie, iż zasądzona kwota 30.000,00 zł stanowi — w myśl przytoczonego przepisu — „odpowiednią sumę”, według oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy;

7) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez ograniczenie się przez Sąd I instancji do przytoczenia art. 322 k.p.c. w odniesieniu do zasądzonej kwoty głównej roszczenia oraz brak wyjaśnienia — poza ogólnikowym stwierdzeniem o „braku przekonania do wersji zaprezentowanej przez powoda” — przyczyn, dla których Sąd odmówił wiarygodności zestawieniu nadgodzin

na budowie (...) oraz opinii biegłego, w zakresie, w którym dowody te precyzowały ilość godzin nadliczbowych powoda i wskazywały wysokość należnego powodowi wynagrodzenia oraz wobec braku wskazania przez Sąd I instancji liczby godzin pracy w godzinach nadliczbowych, którą Sąd ten uznał za udowodnioną;

II. naruszenie następujących przepisów prawa materialnego:

1) art. 151¹ k.p. polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i przyznanie powodowi rekompensaty pieniężnej jedynie za część przepracowanych przez niego godzin nadliczbowych, podczas gdy zasądzona kwota powinna obejmować całość wynagrodzenia należnego powodowi;

2) art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 30.000,00 zł za okres od dnia 11 maja 2013 r. do dnia zapłaty, podczas gdy na gruncie obowiązujących od dnia 1 stycznia 2016 r. przepisów Kodeksu cywilnego konieczne jest odróżnienie pojęcia odsetek ustawowych, (jako wynagrodzenia za korzystanie z kapitału) od pojęcia odsetek ustawowych za opóźnienie, (jako wynagrodzenia za opóźnianie się dłużnika ze spełnieniem świadczenia), co w niniejszej sprawie powinno wyrażać się poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

3) art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.p. wobec zasądzenia na rzecz powoda odsetek za opóźnienie w zapłacie od łącznej kwoty należności głównej dopiero od daty wymagalności ostatniego wynagrodzenia za pracę, mimo wykazania przez powoda braku wypłaty wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za poszczególne miesiące zatrudnienia powoda u pozwanego.

Mając na względzie powyższe zarzuty, strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda dalszej kwoty 36.334,18 zł wraz z odsetkami, na którą to kwotę składają się następujące należności: 1.704,38 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 września 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, 4.295,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 października 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, 4.571,52 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 listopada 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 4.978,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 grudnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, 2.808,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 1.062,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 lutego 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.795,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 marca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.767,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 kwietnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 759,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 maja 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.036,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 czerwca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 3.187,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; 2.368,87 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 11 września 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Apelujący wniosł nadto o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda odsetek ustawowych od zasądzonej kwoty 30.000,00 zł za następujące zamknięte okresy: od kwoty 94,43 zł za okres od 11 września 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 4702,01 zł za okres od 11 października 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 3.187,80 zł za okres od 11 listopada 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 6.973,31 zł za okres od 11 grudnia 2012 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 4.697,28 zł za okres od 11 stycznia 2013 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 3.984,75 zł za okres od 11 lutego 2013 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 4.781,70 zł za okres od 11 marca 2013 r. do 10 maja 2013 r., od kwoty 1.578,72 zł za okres od 11 kwietnia 2013 r. do 10 maja 2013 r.; zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda odsetek ustawowych za opóźnienie od zasądzonej kwoty 30.000,00 zł za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty; ponowne rozstrzygnięcie o kosztach procesu przed Sądem

I instancji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego za pierwszą instancję według norm przepisanych, w wysokości równej sześciokrotności stawki minimalnej; zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych, w wysokości równej trzykrotności stawki minimalnej, co jest uzasadnione przewyższającym przeciętną miarę nakładem pracy pełnomocnika w niniejszej sprawie.

6. odpowiedź na apelację

Pozwana spółka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

7. ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego

Sąd Okręgowy ustalił dodatkowo następujący stan faktyczny.

A. N. świadczył pracę w godzinach nadliczbowych na rzecz (...) S.A. przeciętnie dwie godziny w ciągu doby pracując zazwyczaj od 7.00 do 17.00. (zeznania świadków: M. J. – k. 263; J. P. – k. 290; M. K. (1) – k. 291; M. M. – k. 310, 00:11:15-00:12:15; M. K. (2) – k. 310, 00:50:00-00:51:00; K. K. – k. 401, 00:16:00-00:17:00, 00:20:25-00:21:30)

A. N. w okresie od sierpnia 2011 roku do sierpnia 2012 roku przepracował następującą liczbę godzin nadliczbowych:

1. w sierpniu 2011 r. – 16 godzin nadliczbowych;
2. we wrześniu 2011 r. – 42 godziny nadliczbowe;
3. w październiku 2011 r. – 42 godziny nadliczbowe;
4. w listopadzie 2011 r. – 40 godzin nadliczbowych;
5. w grudniu 2011 r. – 37 godzin nadliczbowych;
6. w styczniu 2012 r. – 14 godzin nadliczbowych;
7. w lutym 2012 r. – 42 godziny nadliczbowe;
8. w marcu 2012 r. – 44 godziny nadliczbowe;
9. w kwietniu 2012 r. – 10 godzin nadliczbowych;
10. w maju 2012 r. – 40 godzin nadliczbowych;
11. w lipcu 2012 r. – 38 godzin nadliczbowych;
12. w sierpniu 2012 r. – 34 godziny nadliczbowe. (zeznania świadków: M. J. – k. 263; J. P. – k. 290; M. K. (1) – k. 291; M. M. – k. 310, 00:11:15-00:12:15; M. K. (2) – k. 310, 00:50:00-00:51:00; K. K. – k. 401, 00:16:00-00:17:00, 00:20:25-00:21:30; opinia biegłego – k. 403-414, 450-457)

A. N. w tym okresie uzyskał za pracę w godzinach nadliczbowych rekompensatę w postaci dnia wolnego od pracy w wymiarze:

- 8 godzin odebrał 6 grudnia 2011 r.,
- po 8 godzin odebrał 4-5 oraz 27 stycznia 2012 r.,
- 4 godziny odebrał 3 kwietnia, natomiast po 8 godzin 4 i 5 kwietnia 2012 r.,

- 8 godzin odebrał 18 maja 2012 r.,
- po 8 godzin odebrał 13 i 14 sierpnia 2012 r. (okoliczności przyznane przez powoda)

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne dowody z zeznań świadków M. J., J. P., M. K. (1), M. M., M. K. (2) i K. K. w zakresie w jakim świadkowie wskazywali, że powód zazwyczaj pracował od 7.00 do 17.00, co wynikało z ilości prac na budowie. W tym zakresie za niewiarygodne Sąd Okręgowy uznał dowody z zeznań świadków S. D. (2) i R. N., którzy wskazywali, że powód pracował jedynie 8 godzin dziennie przyznając jednocześnie, że prace na budowie trwały dłużej niż tylko do 17.00.

Również za niewiarygodny Sąd Okręgowy uznał dowód z grafików pracy powoda przedstawionych przez pracodawcę. Zeznający w sprawie świadkowie M. K. (2), M. J., J. P., M. K. (1) wskazali, że ewidencja czasu pracy pozwanej nie odwzorowywała w rzeczywistości czasu pracy pracowników, a miała jedynie zgadzać się z normami czasu pracy przewidzianymi w Kodeksie pracy.

Sąd Okręgowy zasadniczo nie przyznał waloru wiarygodności także zestawieniu godzin nadliczbowych przedstawionym przez powoda (k. 26-29) w zakresie w jakim zestawienie wskazywało, że powód pracował dłużej niż od 7.00 do 17.00 oraz pracował w dni, które winny być dla niego dniami wolnymi od pracy. Powód nie wykazał bowiem, aby faktycznie świadczył pracę ponad 10 godzin na dobę. Wprawdzie świadkowie wskazywali, że czasami należało zostać dłużej w pracy z uwagi na betonowanie, to jednak nie mieli oni wiedzy, kiedy powód zostawał z tego względu dłużej w pracy lub aby pracował również w soboty, niedziele i dni wolne od pracy. Jednocześnie Sąd miał na uwadze, że w swoim zestawieniu powód potwierdził odbiór część godzin nadliczbowych oraz okresy nieobecności w pracy w związku z przebywaniem na zwolnienia lekarskich. W tym zatem zakresie Sąd Okręgowy uznał twierdzenia powoda za wiarygodny.

Sąd Okręgowy za podstawę ustalenia wysokości świadczenia przyjął opinię biegłego sądowego w wariantcie 2 (załącznik nr 2, k. 414), gdyż została ona sporządzona zgodnie ze zleceniem Sądu, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności istotnych dla poczynienia niezbędnych ustaleń faktycznych. W ocenie Sądu Okręgowego, opinia jest spójna, zrozumiała, stanowcza i weryfikowalna z uwagi na jasność zawartych w nich treści. Nie istniały też wątpliwości co do wiedzy, fachowości lub bezstronności biegłego. Sąd Okręgowy stwierdził jednocześnie, że ten wariant opinii nie odpowiada twierdzeniom powoda odnośnie obecności w pracy, gdyż nie uwzględniał okresów nieświadczenia pracy w związku z odbiorem godzin oraz przebywaniem na zwolnieniach lekarskich. Z tego względu liczba godzin nadliczbowych za grudzień 2011 roku oraz styczeń, kwiecień, maja i sierpień 2012 roku została ustalona w mniejszym wymiarze niż wynikająca z opinii biegłego sądowego. Biegły sądowy przyjął bowiem, że każdego dnia, od poniedziałku do piątku, powód wypracowywał 2 godziny nadliczbowe, jednak powód twierdził, że w grudniu 2012 roku wypracował 37 godzin nadliczbowych, gdyż 6 grudnia odebrał 8 godzin. Podobnie w styczniu 2012 roku wypracował 14 godzin nadliczbowych, gdyż odebrał godzin nadliczbowe 4-5 oraz 27 stycznia 2012 r. Analogicznie w kwietniu wypracował 10 godzin nadliczbowych, gdyż w okresie 16-23 kwietnia był na zwolnieniu lekarskim oraz 3 kwietnia odebrał 4 godziny, a 4 i 5 kwietnia po 8 godzin W maju 2012 roku powód wypracował 40 godzin nadliczbowych, gdyż 18 maja odebrał 8 godzin. Natomiast w sierpniu 2012 roku powód wypracował 34 godziny nadliczbowe, gdyż 13 i 14 sierpnia odebrał po 8 godzin nadliczbowych.

8. ocena prawna Sądu Okręgowego

Apelacji powoda zasadniczo zasługiwała na uwzględnienie i skutkowałą zmianą wyroku Sądu Rejonowego. Zaznaczyć jednocześnie trzeba, że z uwagi na zakres zaskarżenia Sąd Okręgowy rozważał świadczenie pracy w godzinach nadliczbowych jedynie w okresie od sierpnia 2011 roku (ponad kwotę 94,43 zł) do sierpnia 2012 roku, z wyłączeniem czerwca 2012 roku, za który to okres powód żądał zmiany wyroku i zasądzenie kwoty 36.334,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami.

Na wstępie rozważań należy wskazać, że praca w godzinach nadliczbowych jest to praca wykonywana ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy, a także praca wykonywana ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy, wynikający z obowiązującego pracownika systemu i rozkładu czasu pracy, stanowi pracę w godzinach nadliczbowych. Dopuszczalność wykonywania pracy w godzinach nadliczbowych zachodzi w razie konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w celu ochrony życia lub zdrowia ludzkiego, ochrony mienia lub środowiska albo usunięcia awarii albo szczególnych potrzeb pracodawcy (art. 151 § 1, 2 k.p.). Wprawdzie przepis art. 151 i następujących Kodeksu pracy nie uzależniają przyznania pracownikowi wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych od wyraźnego zlecenia jej przez pracodawcę, lecz nie ulega wątpliwości, że pracodawca powinien o niej przynajmniej wiedzieć, tym bardziej, gdy praca ta nie ma charakteru sporadycznego, lecz jest wykonywana systematycznie przez dłuższy czas, i ten fakt akceptować. Ponadto konieczność wykonywania takiej pracy powinna wynikać z obiektywnych warunków w pracy, niepozwalających pracownikowi na wykonywanie należących do niego zadań w ustawowej normie czasu pracy, lub wynikających z nagłych, nieprzewidzianych okoliczności. Ocena celowości prowadzenia przez pracodawcę określonej działalności i w związku z tym podejmowania odpowiednich decyzji jest zawsze zastrzeżona dla pracodawcy. Sąd Najwyższy podkreślił także, iż o zakresie obowiązków pracownika decyduje nie tylko rodzaj wykonywanej pracy, ale również rozmiar wynikających z niej zadań, które powinny być tak ukształtowane, by ich realizacja w normalnym czasie pracy była obiektywnie możliwa (wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 1977 r., I PRN 86/77, Lex 14397).

Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego niniejszej sprawy wymaga podkreślenia, iż ustalenia Sądu Okręgowego dokonane w przedmiotowej sprawie wykazały, że w okresie od sierpnia 2011 roku do sierpnia 2012 roku (z wyjątkiem czerwca 2012 roku) powód w sposób ciągły świadczył pracę ponad obowiązujące go normy czasu pracy wynikające z regulacji wewnątrzzakładowych. Praca ta nie miała charakteru sporadycznego, a konieczność jej wykonywania wynikała z obiektywnych warunków pracy, niepozwalających mu na wykonywanie powierzonych zadań w ustawowej normie czasu pracy. Materiał dowodowy zebrany w sprawie, w tym w szczególności zeznania świadków M. J., J. P., M. K. (1), M. M., M. K. (2) i K. K., wskazuje, że w spornym okresie organizacja pracy na budowie prowadzonej przez pozwanego była tak ukształtowana, że systematycznie przez okres zatrudnienia powoda, wymuszała konieczność świadczenia przez niego pracy w godzinach nadliczbowych.

Pracodawca, w ocenie Sądu Okręgowego, miał również wiedzę, a wręcz wymagał systematycznego przekraczania przez powoda obowiązujących go norm czasu pracy. Przede wszystkim świadczą o tym zeznania K. K. – przełożonego powoda – oraz M. J., J. P., M. K. (1), M. M., M. K. (2), którzy wskazywali, że praca od 7.00 do 17.00 była normą na budowie kierowanej przez pozwaną spółkę. Tak zorganizowana była praca i pracowników i podwykonawców na budowie „(...)”, w tym również powoda.

Pracodawca przedstawił wprawdzie ewidencję czasu pracy powoda, to jednak świadkowie M. K. (2), M. J., J. P., M. K. (1) podnosili, że ewidencja nie uwzględniała godzin faktycznie przepracowanych przez pracowników. Z kolei niewywiązywanie się przez pracodawcę z obowiązku rzetelnego prowadzenia ewidencji czasu pracy skutkuje tym, że pracownik może udowadniać swoją twierdzenia przy pomocy innych środków dowodowych takich jak dowody osobowe czy innej dokumentacji dotyczącej pracy (wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2000 r., I PKN 71/00, OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 231). W niniejszym przypadku ewidencja czasu pracy powoda nie przedstawiała faktycznego czasu pracy, wobec czego powód mógł wykazać pracę w godzinach nadliczbowych za pomocą każdego innego dowodu.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę na fakt, że w przedmiotowym okresie nie obowiązywał powoda równoważny czy też zadaniowy system czasu pracy. Powoda obowiązywał, zgodnie z ogólnymi zasadami wyrażonymi w Kodeksie pracy, podstawowym system czasu pracy wynoszący 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy. W ocenie Sądu Okręgowego powód w okresie sporny uzyskał za pracę w godzinach nadliczbowych rekompensatę w postaci dnia wolnego od pracy w wymiarze:

- 8 godzin odebrał 6 grudnia 2011 r.,

- po 8 godzin odebrał 4-5 oraz 27 stycznia 2012 r.,
- 4 godziny odebrał 3 kwietnia, natomiast po 8 godzin 4 i 5 kwietnia 2012 r.,
- 8 godzin odebrał 18 maja 2012 r.,
- po 8 godzin odebrał 13 i 14 sierpnia 2012 r.

Pozwana spółka nie wykazała, aby powód odbierał dni wolne za godziny nadliczbowe również w inne dni poza przyznanymi przez pracownika, a materiał dowodowy zebrany w sprawie nie pozwalał na poczynienie odmiennych ustaleń w tym zakresie.

W zakresie ustalenia liczby wypracowanych przez powoda godzin nadliczbowych, Sąd Okręgowy uznał, że powód pracował zazwyczaj od 7.00 do 17.00, od poniedziałku do piątku. Wprawdzie świadkowie M. J., J. P., M. K. (1), M. M., M. K. (2) i K. K. wskazywali, że powód sporadycznie pracował również po 17.00 lub też w soboty, to jednak brak było jakichkolwiek dowodów pozwalających na poczynienie stanowczych ustaleń w tym zakresie. Zatem Sąd Okręgowy za podstawę ustalenia wysokości świadczenia przyjął, że powód pracował od poniedziałku do piątku. W tych okolicznościach Sąd przyjął, że powód przepracował następującą liczbę godzin nadliczbowych:

Miesiąc	Wymiar czasu pracy	Liczba godzin nadliczbowych (dodatek 50%)	Miesięczne wynagrodzenie (zł)	Stawka godzinowa (zł)	Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe (zł)
08.2011	176	16	8.000,00	45,45	1.090,80
09.2011	176	42	8.000,00	45,45	2.863,35
10.2011	168	42	8.000,00	47,62	3.000,06
11.2011	160	40	8.500,00	53,13	3.187,80
12.2011	168	37	8.500,00	50,60	2.808,30
01.2012	168	14	8.500,00	50,60	1.062,60
02.2012	168	42	8.500,00	50,60	3.187,80
03.2012	176	44	8.500,00	48,30	3.187,80
04.2012	168	10	8.500,00	50,60	759,00
05.2012	168	40	8.500,00	50,60	3.036,00

07.2012	176	38	8.500,00	48,30	2.753,10
08.2012	176	34	8.500,00	48,30	2.463,30

Wymiar czasu pracy powoda został obliczony zgodnie z dyspozycją art. 130 k.p., z którego wynika, że obowiązujący pracownika wymiar czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym, ustalany zgodnie z art. 129 § 1 k.p., oblicza się: mnożąc 40 godzin przez liczbę tygodni przypadających w okresie rozliczeniowym, a następnie dodając do otrzymanej liczby godzin iloczyn 8 godzin i liczby dni pozostałych do końca okresu rozliczeniowego, przypadających od poniedziałku do piątku (§ 1). Każde święto występujące w okresie rozliczeniowym i przypadające w innym dniu niż niedziela obniża wymiar czasu pracy o 8 godzin (§ 2). Z kolei wymiar czasu pracy pracownika w okresie rozliczeniowym ulega obniżeniu o liczbę godzin usprawiedliwionej nieobecności w pracy, przypadających do przepracowania w czasie tej nieobecności, zgodnie z przyjętym rozkładem czasu pracy (§ 3).

Wysokość dziennego wynagrodzenia powoda zostało obliczone poprzez podzielenie miesięcznego wynagrodzenia powoda przez jego miesięczny wymiar czasu pracy. Z kolei wysokość wynagrodzenia za godziny nadliczbowe została ustalona poprzez pomnożenie liczby godzin nadliczbowych przez stawkę dzienną pracownika w danym miesiącu, a następnie powiększone o dodatek stanowiący 50% dziennego wynagrodzenia za każdą godzinę nadliczbową (czyli np. przy 40 godzinach nadliczbowych miesięcznie, stawkę godzinową przemnożono przez 60, gdyż 40 godzin to stawka godzinowa za pracę, a 20 godzin to dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych w wysokości 50% stawki za każdą przepracowaną godzinę).

Wobec powyższego Sąd Okręgowy za okres od sierpnia 2011 roku do sierpnia 2012 roku (z wyjątkiem czerwca 2012 roku) zasądził od pracodawcy na rzecz powoda następujące kwoty:

- a. 1.090,80 zł za sierpień 2011 roku;
- b. 2.863,35 zł za wrzesień 2011 roku;
- c. 3.000,36 zł za październik 2011 roku;
- d. 3.187,80 zł za listopad 2011 roku;
- e. 2.808,30 zł za grudzień 2011 roku;
- f. 1.062,60 zł za styczeń 2012 roku;
- g. 3.187,80 zł za luty 2012 roku;
- h. 3.187,80 zł za marzec 2012 roku;
- i. 759,00 zł za kwiecień 2012 roku;
- j. 3.036,00 zł za maj 2012 roku;
- k. 2.753,10 zł za lipiec 2012 roku;
- l. 2.368,87 zł za sierpień 2012 roku.

Odsetki od zasądzonych kwot zostały ustalone zgodnie z dyspozycją art. 481 k.c. w zw. z art. 300 k.p. oraz biorąc pod uwagę żądanie powoda, od 11 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wynagrodzenie za godziny nadliczbowe winno zostać wypłacone. Przy określeniu wysokości odsetek uwzględniono w tym zakresie zmianę z 1

stycznia 2016 r. w brzmienia art. 481 § 2 k.c. wprowadzoną ustawą z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1830). W związku z powyższym za okres do 31 grudnia 2015 r. Sąd zasądził odsetki ustawowe, stosownie do treści art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2015 r. Natomiast za okres od 1 stycznia 2016 r. do zapłaty zasądził odsetki za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych, stosownie do treści art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy oddalił apelację powoda o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych za okres od sierpnia 2011 r. do sierpnia 2012 r. jako bezzasadną.

Odnosząc się do roszczenia powoda o odsetki od zasądzonego na jego przez Sąd Rejonowy kwoty 30.000,00 zł tytułem wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, Sąd Okręgowy uznał je za uzasadnione. Podkreślenia wymaga, że i w tym przypadku Sąd odwoławczy pozostał związany zakresem zaskarżenia, który obejmował kwoty wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych w okresie od sierpnia 2012 roku do kwietnia 2013 roku. Powód w toku postępowania wnosił o zasądzenie odsetek od poszczególnych należności od 11 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wynagrodzenie za godziny nadliczbowe winno zostać wypłacone wskazując wysokość świadczenia głównego w zaskarżonym zakresie.

Sąd odwoławczy mając na uwadze dotychczasowe rozważania dotyczące świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych przez powoda analogicznie uznał, że powód świadczył pracę w godzinach 7.00-17.00 w pięciodniowym tygodniu pracy z wyłączeniem weekendów. Do ustalenia podstawy wymiaru wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych w poszczególnych miesiącach od sierpnia 2012 roku do kwietnia 2013 roku, Sąd wziął pod uwagę wariant 2 opinii biegłego sądowego tożsamo jak w przypadku spornego okresu od sierpnia 2011 roku do sierpnia 2012 roku. Tym samym kwoty stanowiące podstawę naliczenia odsetek ustawowych za opóźnienie za poszczególne miesiące, jeżeli były wyższe niż wskazane w opinii biegłego, zostały obniżone do wysokości określonej w opinii. Pozostała część odsetek ustawowych za opóźnienie, która nie mogła zostać ustalona w ten sposób, pozostała do rozliczenia od 11 maja 2013 r. jako ostatecznego terminu rozliczenia godzina nadliczbowych należnych od pracodawcy.

Przy określeniu wysokości odsetek uwzględniono w tym zakresie zmianę z 1 stycznia 2016 r. w brzmienia art. 481 § 2 k.c. wprowadzoną ustawą z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1830). W związku z powyższym za okres do 31 grudnia 2015 r. Sąd zasądził odsetki ustawowe, stosownie do treści art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2015 r. Natomiast za okres od 1 stycznia 2016 r. do zapłaty zasądził odsetki za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych, stosownie do treści art. 481 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym.

9. rozliczenie kosztów procesu

Z uwagi na zmianę zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy dokonał również odpowiedniej modyfikacji w zakresie kosztów sądowych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania przed Sądem Rejonowym zgodnie z art. 100 k.p.c., z którego wynika, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W przedmiotowej sprawie zarówno bowiem powód, jak i pozwana okazały się stronami przegrywającymi, jak i wygrywającymi postępowanie. Powód w procesie ostatecznie dochodził kwoty 68.252,02 zł z tytułu wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, natomiast kwota wynagrodzenia zasądzona łącznie w obu instancjach to 59.305,48 zł, co oznacza że powód wygrał sprawę w 87%. W niniejszej sprawie zarówno powód i pozwana ponieśli koszty wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika, których stawka to 2.700,00 zł określona stosownie do § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 490). Przy tak ustalonej stawce wynagrodzenia pełnomocnika, kwota należna stronie powodowej to 2.349,00 zł (87% z 2.700,00 zł) natomiast stronie pozwanej 351,00 zł (13% z 2.700,00 zł). Dokonując odpowiedniej kompensacji wskazanych

kwot, Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.998,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przez Sądem pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł również zgodnie z dyspozycją art. 100 k.p.c. W apelacji powód wystąpił o zasądzenie kwoty 36.334,18 zł, a ostatecznie wygrał kwotę 29.305,48 zł, co stanowi 81% żądania apelacji. Obie strony w toku postępowania apelacyjnego również poniosły koszty zastępstwa procesowego przy stawce wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 900,00 zł zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.). Kwota wynagrodzenia pełnomocnika należna stronie powodowej to 729,00 zł (81% z 900,00 zł) natomiast stronie pozwanej 171,00 zł (19% z 900,00 zł). Dokonując kompensacji kwot, Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 558,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Mając na uwadze całość powyższych rozważań, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p. zmienił zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 i zasądził od pozwanego na rzecz powoda wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej, natomiast w pozostałej części na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Bożena RzewuskaGrzegorz KochanDorota Czyżewska